

Авдієнко В.В., Лавриненко О.А.

слухачі магістратури ННІ ЗНПК

ДДУВС;

Науковий керівник:

Шаблистий В.В. – д.ю.н., доцент,

професор кафедри кримінального права

та кримінології ДДУВС

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ВІД СУМІЖНИХ СКЛАДІВ ЗЛОЧИНІВ

Заслуговує на увагу питання співвідношення складів злочинів, передбачених статтями 149 КК України та 303 (сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією) КК України. Йдеться про два склади злочину: вербування людини з метою сексуальної експлуатації та втягнення особи в заняття проституцією.

Я. Лизогуб стверджує: «Текстуально різні діяння («вербування людини з метою сексуальної експлуатації» і «втягнення особи в заняття проституцією») концептуально становлять один єдиний злочин, який однозначно підпадає під дію двох статей – 149 і 303. Конкуренцією кримінально-правових норм таку ситуацію назвати не можна, адже змістовно вони абсолютно тотожні» [1].

Що стосується співвідношення складів злочинів, передбачених ст. 149 та ст. 303 КК України, то ці два поняття («вербування людини з метою сексуальної експлуатації» та «втягнення особи в заняття проституцією») майже тотожні, синонімічні. Але в контексті складів злочинів, що розглядаються у них, є різний суб'єктивний зміст. При вербуванні особа схиляє до заняття проституцією з метою подальшої передачі потерпілої третій особі, при цьому надання подальших послуг потерпілою особою є байдужим для винного, а при втягненні злочинець має на меті лише схилити особу до надання сексуальних послуг третім особам (тут бажанням для винного є саме досягнення результату – надання сексуальних послуг третім особам). З огляду на викладене, ми дозволимо собі погодитися з таким висновком з приводу співвідношення двох складів злочинів, оскільки, на нашу думку, Я. Лизогуб при формулюванні своїх висновків виходив саме з визначення дії (об'єктивної сторони) без з'ясування суб'єктивного змісту злочину.

У сучасному кримінальному законодавстві України відомі також інші діяння, які за своїми ознаками співвідносяться з вербуванням. До них належить найманство. Відповідно до диспозиції ч. 1 ст. 447 КК України, найманство визначається як вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання найманців з метою використання у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи

порушення територіальної цілісності, а також використання найманців у військових конфліктах чи діях. У зв'язку з цим можна стверджувати, що поняття найманства є значно ширшим, ніж вербування. Адже, відповідно до ч. 1 ст. 447 КК України, вербування є формою прояву найманства.

Що стосується торгівлі людьми, то, відповідно до ч. 1 ст. 149 КК України, вона вчиняється з метою експлуатації особи. У свою чергу, відповідно до примітки 1 до ст. 149 КК України, однією із форм прояву експлуатації є використання потерпілого у збройних конфліктах.

Для уникнення плутанини під час кваліфікації дії злочинця у разі вербування людини з метою використання у збройних конфліктах необхідно встановити спрямованість дій винної особи (хоча на практиці це дуже складно). Якщо вербування до збройних формувань відбувалося для повалення державної влади, порушення територіальної цілісності держави чи участі у збройних конфліктах і винний бажав досягти цього результату за допомогою завербованих найманців, то в такому випадку дії злочинця слід кваліфікувати за ст. 447 КК України. Таким чином, відмінність полягає у вольовій ознаці суб'єктивної сторони злочинної поведінки.

Є ще один істотний аспект, який заслуговує на увагу: ч. 1 ст. 447 КК України вказує на добровільність і усвідомлення дій найманців, спрямованих на участь у збройних конфліктах. Що ж стосується вербування людини для використання у збройних конфліктах, передбачене ч. 1 ст. 149 КК України, то таке діяння вважається злочином тільки при вчиненні цих дій за допомогою таких способів, як обман, шантаж або уразливий стан. У випадку добровільної згоди людини у процесі вербування на її подальше використання у збройних конфліктах, які ще не набули ніякої спрямованості або їх спрямованість не передбачає повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності, склад злочину, передбачений ст. 447 та ст. 149 КК України, відсутній [2, с. 118].

При настанні внаслідок торгівлі людьми тяжких наслідків дії необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів за ч. 3 ст. 149 та відповідною статтею Особливої частини КК. Обов'язковим є з'ясування причинного зв'язку між вчиненими діями та тяжкістю наслідків, що настали. Тяжкими наслідками можуть бути тяжка хвороба, тілесні ушкодження, вбивство потерпілого, його самогубство тощо.

Отже, чинна редакція ст. 149 КК України потребує вдосконалення у зв'язку із конкуренцією із багатьма іншими статтями Особливої частини кримінального закону. Ми підтримуємо думку вчених, які пропонують віднести вчинення будь-якого діяння, передбаченого ст. 149 КК України, способом обману до кваліфікуючих ознак, адже таке діяння підвищує небезпеку злочину. Окрім того, необхідно віднести до об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 149 КК України (або взагалі окремої статті), діяння у формі купівлі людини та доповнити статтю приміткою з визначенням поняття «порнобізнес» задля правильної і обґрунтованої кваліфікації злочинних дій.

1. Лизогуб Я.Г. Об'єктивні ознаки основного складу злочину «торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини»: об'єкт і предмет злочину. URL: <http://>

2. Іскров К. Об'єктивна сторона складу злочину «торгівля людьми» або інша незаконна угода щодо людини (ст. 149 Кримінального кодексу України). *Підприємництво, господарство і право*. № 3. 2012 (195). С. 116-120.

Андрєєв А.В.

канд. юрид. наук, заступник декана
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування ДДУВС

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬ- НИХ ЗАКЛАДАХ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

У засобах масової інформації все частіше звертаються до теми про недоліки і прогалини у реалізації «поліцейської реформи». Приміром, у дослідженні ефективності діяльності поліції (2016 рік) зроблено висновок про те, що «...скільки б не передбачували прогресивних критеріїв оцінки ефективності роботи поліції, якщо в ній не працюватимуть суперфахові кадри, які постійно будуть покращувати свої знання та практику, нічого на краще в НПУ не зміниться» [1]. Слід погодитись із тим, що проблеми окремих служб і підрозділів є наслідком неефективної підготовки поліцейських кадрів, а тому основний акцент має бути зроблено саме на якості їх підготовки.

Слід погодитись із думкою В.В. Сокурєнка про те, що традиційні підходи до підготовки працівників правоохоронних органів не повністю забезпечують необхідну якість і професійну компетентність кваліфікованих кадрів поліції. А тому правильним є висновок про наявність об'єктивно існуючого протиріччя між зростаючими вимогами сучасного суспільства до діяльності поліції та традиційною системою підготовки поліцейських [2].

Набувають актуальності перспективи вирішення проблем застосування сучасних методик підготовки поліцейських у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, огляд яких запропоновано нами у даній праці.

Сьогодні, досліджуючи питання удосконалення підготовки кадрів для Національної поліції у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, можна впевнено казати про дуалізм відповідних трансформацій. Так, перспективи розвитку відомчої освіти правоохоронців в Україні залежать від двох факторів: по-перше, від розвитку вищої освіти в Україні, а по-друге, від тенденцій наближення діяльності Національної поліції до європейських стандартів.